

नविन सुधारित गोवर्धन गोवंश सेवा केंद्र
योजनेंतर्गत प्रत्येक तालुक्यातील एका
गोशाळेस अनुदान वितरीत करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक- पविआ-२०२४/प्र.क्र.३३/पदु-३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : ०४ सप्टेंबर, २०२४

- वाचा :- १. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. पविआ २०२१/प्र.क्र.३५६/पदु-३, दिनांक १७.०५.२०२३.
२. दि. ६/२/२०२४ रोजी झालेल्या राज्यस्तारिय निवड समितीच्या बैठकीचे इतिवृत्त
३. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. पविआ२०२४/प्र.क्र.३३/पदु-३, दिनांक १६.०२.२०२४
४. महाराष्ट्र गोसेवा आयोगाचे पत्र क्र. मगोसेवा / २६ गोशाळा त्रुटी पूर्तता/प्र.क्र.९/५०५-५०६/२०२४, पुणे-०७, दिनांक ८.८.२०२४ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र प्राणी रक्षण (सुधारणा) अधिनियम, १९९५ मधील तरतूदीनुसार राज्यात संपूर्ण गोवंशीय प्राण्यांच्या कत्तलीस प्रतिबंध करण्यात आला आहे. त्यामुळे शेत कामासाठी, ओझी वाहण्यासाठी व पैदासीसाठी उपयुक्त नसलेल्या गोवंशीय पशूंच्या कत्तलीवर बंदी आहे. परिणामी, अशा अनुत्पादक पशूंच्या संख्येत वाढ होत असल्याने पशुपालकांना सदर पशूंचा सांभाळ करणे जिकरीचे ठरत आहे. ही बाब विचारात घेऊन, राज्यात वाचा क्र. १ येथील शासन निर्णय दिनांक १७.०५.२०२३ अन्वये प्रत्येक तालुक्यातील एका गोशाळेस एकवेळचे अनुदान “सुधारित गोवर्धन गोवंश सेवा केंद्र योजना” सुरु करण्यात आली आहे.

२. सदर योजनेंतर्गत पात्र गोशाळांची निवड करण्यासाठी मा. मंत्री (पदु) यांच्या अध्यक्षतेखाली गठित करण्यात आलेल्या राज्य स्तरीय निवड समितीने दिनांक ६.२.२०२४ रोजी झालेल्या बैठकीत खालीलप्रमाणे निर्णय घेतले आहेत.:-

१. १५२ तालुक्यातील १५२ गोशाळा अनुदानासाठी पात्र ठरविण्यात आल्या.
२. २६ गोशाळांचे प्रस्ताव कमी भागभांडवल, ५ एकर पेक्षा कमी जमीन, राष्ट्रीयकृत बँकेत खाते नसणे, जमीनीचा ३० वर्षापेक्षा कमी कालावधीचा भाडेपट्टा यासारख्या अटींची पूर्तता करीत नाहीत. अशा गोशाळांनी त्यांच्या नावासमोर दर्शविलेल्या अटींची पूर्तता १ महिन्याच्या आत करावी.
३. सदर पूर्ततेची आयुक्त स्तरावरून तपासणी करून प्रस्ताव शासनास सादर केल्यास प्रस्तुत प्रकरणी निर्णय घेण्याचे सचिव, पदु यांना प्रदान करण्यात येत आहे.

वरील क्र. १ येथील गोशाळांच्या बाबतीत वाचा क्र. ३ येथील दिनांक १६.२.२०२४ शासन निर्णयान्वये १५२ गोशाळांना अनुदान वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्रुटीयुक्त

असलेल्या २६ गोशाळांचे प्रस्तावांना तपासणीअंती मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यस्तरीय निवड समितीने दि. ६.२.२०२४ रोजी झालेल्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार २६ गोशाळांनी त्रुटींची पूर्तता आयुक्त पशुसंवर्धन यांच्याकडे केली असून आयुक्त पशुसंवर्धन यांनी तपासणी करून त्याबाबतचा अहवाल वाचा क्र. ४ येथील दिनांक ८.८.२०२४ रोजीच्या पत्रान्वये शासनास सादर केला आहे.

२. सदर अहवालातील निष्कर्ष विचारात घेऊन अनुदानासाठी १९ गोशाळा पात्र ठरत आहेत. त्यांचा तपशिल **परिशिष्ट-अ** मध्ये दर्शविण्यात आला आहे. सदर १९ गोशाळांना पहिला हप्ता म्हणून अनुज्ञेय ठरलेल्या अनुदानाच्या ६० टक्के अनुदान खालील अटीच्या अधिन राहून अनुदान वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१. सदर योजनेत जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांनी अनुदानासाठी केवळ Ear tagging / भारत पशुधन प्रणालीवर नोंदणी असलेली प्रमाणित केलेली पशुधन संख्या अनुदानासाठी पात्र राहिल.
२. मंजूर करण्यात येणारे अनुदान हे शासन निर्णय दि. १७.०५.२०२३ अन्वये विहित केलेल्या केवळ मूलभूत सुविधा निर्माण करण्याच्या बाबींसाठीच देण्यात येईल.
३. संस्थेस गोसेवा / गो-पालनाचे कार्य करण्यासाठी महाराष्ट्र गोसेवा आयोग, पुणे यांच्यासोबत करारनामा करण्याचे बंधनकारक राहिल.
४. महाराष्ट्र गोसेवा आयोगाची पूर्वपरवानगी घेऊन मूलभूत सुविधा निर्माण करण्यात याव्यात.
५. महाराष्ट्र गोसेवा आयोगाची पूर्वपरवानगी घेतल्याशिवाय मूलभूत सुविधा निर्माण केल्यास, अशा बाबींसाठी सदर योजनेत अनुदान मंजूर करण्यात येणार नाही.
६. या योजनेतर्गत ज्या बाबींसाठी अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येईल, त्याच बाबीसाठी भविष्यात शासनाच्या कोणत्याही योजनेतर्गत नव्याने कोणतेही अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येणार नाही.
७. या योजनेतर्गत अनुदानासाठी निवड करण्यात आलेल्या गोशाळेच्या खर्चाच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याचे अधिकार आयुक्त पशुसंवर्धन यांना राहतील.
८. या योजनेतर्गत अनुदानासाठी निवड करण्यात आलेल्या संबंधित संस्थेने सदर योजनेप्रमाणे बांधकाम, विद्युत्तीकरण, इत्यादी बाबी तांत्रिकदृष्ट्या योग्य असल्याचे जिल्हास्तरावरील सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून प्रमाणित करून घ्यावे.
९. संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रात योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भात संनियंत्रण करावे.

१०. अनुज्ञेय अनुदानाच्या दुसऱ्या टप्प्याच्या अनुदानाची मागणी करतांना संबंधित संस्थेने वरील अटींची पूर्तता केली असल्याचे संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांनी प्रमाणित करून उपयोगिता प्रमाणपत्रासह प्रस्ताव शासनास सादर करावा.

३. यासाठी येणारा खर्च राज्यस्तरीय योजनेंतर्गत मागणी क्र. डी-४, पशुसंवर्धन, (००) १०२, पशु व महिष विकास, (१०), गोशाळा व पांजरपोळ विकास, (१०)(०४), गोवर्धन गोवंश सेवा केंद्र, साकेतांक क्र. २४०३ डी २५७, ३३-अर्थसहाय्य या लेखाशिर्षांतर्गत उपलब्ध निधितून भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९०४१२१२१०९२०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नि. भा. मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. अध्यक्ष, महाराष्ट्र गोसेवा आयोग, पुणे
२. महालेखापाल (१/२), मुंबई / नागपूर.
३. मा. मंत्री (पदु) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त
५. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी (जिल्हा परिषद)
६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
७. अपर मुख्य सचिव (पदु) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
९. नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२.
१०. संबंधित संस्थांचे अध्यक्ष/सचिव (एकूण --- संस्था) (महाराष्ट्र गोसेवा आयोग यांच्यामार्फत)
११. निवड नस्ती (पदुम-३)

शासन निर्णय क्र. पविआ २०२४/प्र.क्र.३३/पदु-३, दि. ०४.०९.२०२४ रोजीचे परिशिष्ट- अ				
अ. क्र.	तालुका	संस्थेचे नांव	पशुंची संख्या	अनुदानाची रक्कम
छत्रपती संभाजीनगर				
१	सिल्लोड	कै राजेंद्रकुमार रामगोपाल खंडेलवाल चॅरीटेबल ट्रस्ट	१०६	२० लक्ष
सातारा				
२	सातारा	सर्जा-राजा गो-पालन संस्था संचलित शिल्लार गोशाळा	५१	१५ लक्ष
कोल्हापूर				
३	गगणबावडा	मल्लाप्पा देवाप्पा सुर्यवंशी प्रतिष्ठान	५१	१५ लक्ष
नांदेड				
४	नांदेड	विमलेश्वर गौरक्षण संस्था	८४	१५ लक्ष
नाशिक				
५	येवला	श्री. अशोकबाबा अगस्ती धाम गोशाळा, अनकाई	९१	१५ लक्ष
जालना				
६	भोकरदन	गवळीबाबा गोवर्धन गोशाळा	२०८	२५ लक्ष
७	मंठा	श्री राम सेवाभावी संस्था बेलोटा	५९	१५ लक्ष
८	घनसावंगी	श्री समर्थ अध्यासन व संशोधन केंद्र	१०५	२० लक्ष
९	बदनापूर	सद्गुरु रघुनाथबाबा गोशाळा	१६८	२० लक्ष
बीड				
१०	पाटोदा	जय मल्हार बहुउद्देशीय ग्राम प्रतिष्ठान कुसलंब	२१२	२५ लक्ष
परभणी				
११	पुर्णा	साई मंदिर ट्रस्ट ताडकळस	५७	१५ लक्ष
१२	पालम	संत जनाबाई ग्रामीण विकास महिला मंडळ संचलित गोवर्धन गोवंश सेवा केंद्र	६१	१५ लक्ष
१३	सोनपेठ	श्री. जयश्रीराम गोशाळा संस्थान	१५९	२० लक्ष
लातूर				
१४	चाकूर	गोपाळकृष्ण प्रतिष्ठाण संचलित, रेणुकांबा गोशाळा, हिपळणे	१८८	२० लक्ष
१५	अहमदपूर	रामसंत शिवलींग शिवाचार्य महाराज, गणेश पर्सनल करिअर डेव्हलपमेंट	१५१	२० लक्ष
हिंगोली				
१६	औढा	सिध्दराज संस्थान बोरजा	७२	१५ लक्ष
रायगड				
१७	रोहा	मॉ. राष्ट्र प्रतिष्ठान	९४	१५ लक्ष
बुलढाणा				
१८	चिखली	मॉ रेणुका गोरक्षण संस्थान चिखली	२८८	२५ लक्ष
अहमदनगर				
१९	श्रीरामपूर	सद्गुरु गंगागीरीजी महाराज संस्थान ट्रस्ट, सरला बेट	१८२	२० लक्ष